

Радянський ШЕДАГОГ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФСПІЛКОВИХ КОМПІТЕТІВ ТА КОМПІТЕТУ ЛКСМУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ В. СТЕФАНИКА

Газета заснована 30 вересня 1988 року.

№ 8 (8)

29 ЛИСТОПАДА 1988 р.

Ціна 3 коп.

день
ЗА ДНЕМ

Потреба дискусії

Чи є соціальна несправедливість у нашому суспільстві? В чому її коріння? Які шляхи її ліквідації? Який зв'язок між соціальною справедливістю і ціноутворенням? Чи справедлива смертна кара як вища міра покарання?

На ці та багато інших, не менш цікавих питань нещодавно «спробували» дати відповідь учасники першого засідання новоствореного дискусійного клубу, що діє при кафедрі політекономії і яким керує доцент В. А. Шіндлер.

У цій жвавій, навіть де-що незвичній дискусії взяли участь доцент кафедри історії КПРС В. Ю. Штерн, старший викладач кафедри філософії і наукового комунізму В. С. Возняк, студенти історичного факультету М. Бобрик, Р. Садрук, І. П'ятичук, Н. Мерущенко, Р. Удовенко, О. Кочинаги та інші.

По суті, всіх зацікавила така форма роботи дискусійного клубу. Тому й зрозуміла необхідність зробити його засідання традиційними. Однак потрібно, щоб виступи учасників клубу стали дійовими, тобто всі слушні думки і пропозиції варто було б передавати у відповідні установи для їх розгляду. Думаю, згодом так воно й буде. А для початку добре було б питання, що піднімаються на засіданнях клубу, вносити на сторінки інститутської багатотиражки під рубрикою «Політекономічні п'ятниці: дискусія триває».

О. САНГУЛЯ,
Заступник секретаря ко-

Мовою танцю

Днями в інституті відбувся конкурс бального танцю, в якому взяли участь колективи міст Києва, Дніпропетровська, Хмельницького, Львова, Чернівців, Тернополя. Розважальну програму конкурсу підготував самодіяльний народний вокально-інструментальний ансамбль «Опришки».

Великим успіхом у глядачів користувалися виступи нашого інститутського ансамблю бального танцю «Лілея» (керівник О. Б. Василів). Це зовсім молодий колектив (створений у вересні цього року), але вже брав участь у кількох республіканських конкурсах, де зачарував шанувальників хореографічного мистецтва своєю майстерністю, закоханістю у гармонію мелодії і рухів.

В. РИЗЮК,
Голова студентського клубу.

ЯК ЖИВЕШ, ФАКУЛЬТЕТ?

І ПЛАНИ, І РЕАЛЬНІ КРОКИ

Для того, щоб дати хоча б поблизу характеристику тому, чим живе наш факультет, скажу, що тут недавно відбувся перший обласний семінар-фестиваль «Урок фізики-88», а перед тим організувалися Всесоюзна наукова конференція та республіканський семінар. Такі форуми вже стали у нас традиційними, вони сприяють обміну думками з проблем розвитку теоретичної і експериментальної фізики, виробленою в інших вищих навчальних закладах.

Окрім того, кафедри, очолювані професорами П. П. Кирячком та Д. М. Фрейном мають солідні наукові розробки нещодавно на базі факультету співпрацює з Академією наук УРСР відкрито лабораторію, в якій ведуться дослідження з проблем космічного матеріалознавства, діє астрономічне товариство, очолюване професором І. А. Климишиним. До наукових пошуків залучаються наші вихованці. В гуртках, семінарах, проблемних групах займається значна частина студентів. Майже 40 з них беруть активну участь у розробці господарської тематики. У цьому навчальному році, по суті, кожен другий випускник захищатиме дипломну роботу.

Та основним, звичайно, у нашій роботі залишається підготовка майбутніх учительських кадрів. Тому спрямовуємо на це всі наші зусилля, надто на зміцнення матеріально-технічної бази, вдосконалення навчально-виховного процесу. Адаже оволоділи фізико-математичними дисциплінами неможливе без сучасних засобів унаочнення, без постійного експериментування. Нині на факультеті діє 16 навчальних і 7 наукових лабораторій, чотири з яких — комп'ютерної техніки. Тут студенти мають можливість займатися на 35 персональних комп'ютерах.

До речі, з метою запровадження і розвитку комп'ютерної та електронної техніки в інституті створено клуб «Комп'ютер», який очолює асистент інформації кафедри інформатики і матаналізу Л. С. Возняк. Активно працюють тут також завідуюча лабораторіями Л. Б. Боднар, п'ятикурсники В. В. Ріпа і Н. В. Кульчицька та інші. Немаловажно й те, що разом із студентами займаються в клубі й школярі. Це, власне, одна з форм зв'язку зі школою, хоча попри всі хороші моменти, саме у спілкуванні та співробітництві з нею у нас ще, вважаю, багато проблем.

І все-таки нас хвилює питання дальшого розвитку навчально-матеріальної

базы, що відповідає б вимогам перебудови вищої школи. Є необхідність суттєвого її зміцнення насамперед для розширення технічної творчості студентів, що, в свою чергу, дасть підстави для відкриття на факультеті колективної радіостанції. Кафедри ставлять перед собою завдання створити й обладнати сучасні шкільні кабінети з фізики, математики, астрономії, де можна було б зібрати й систематизувати передовий досвід викладання фізико-математичних дисциплін у школах Прикарпаття. Він, як нам здається, має би стати центром науково-педагогічних досліджень.

Власне, в цілому метою нам потрібно налагодити викладання інституту з учителями та учнями. Такі контакти, гадаю, дадуть свої результати через проблемні факультативи, гуртки, читання певних розділів шкільної програми, запрошення вчителів-методистів для читання студентам спеціальних курсів, активне наукове співробітництво тощо.

Всебічний процес демократизації інститутського життя знайшов відображення й на нашому факультеті. Врахувавши думку студентів, ми провели суттєві зміни в навчальних планах, в організації самостійної роботи, зокрема, чимало питань ор-

крема, з фахових дисциплін. Адаже не секрет, що час, відведений для такої форми навчання, іноді витрачається на проведення «заочних» лекцій, що ці години були зведені в разі недоторканих. До речі, така ж думка прозвучала й на останньому засіданні ради факультету, яка розглядала саме питання вдосконалення організації і контролю самостійної роботи. Аудиторія, де відбувалося засідання, була заповнена студентами, які щиро прагнули взяти найактивнішу участь в обговоренні важливого для них питання.

Залучення майбутніх вчителів до широкого обговорення і вирішення всіх назрілих проблем — характерна риса нашого факультетського життя. Зокрема, чимало питань організації й контролю за навчальним і виховним процесом, а також громадських справ перекадано на їхні плечі.

В. КЛАНІЧКА,
Декан фізико-математичного факультету.

Фото В. Боб'яка.

БУДНІ СТУДЕНТСЬКОЇ ГРУПИ

Пам'ять, що завжди з нами

Найстрашніше для людини — перетворитися в людину, котра спить з відкритими очима: дивиться і не бачить, а якщо й бачить, то не думає про те, що бачить. Ці слова В. О. Сухомлинського студенти нашої групи завжди пам'ятають, а тому й прагнуть дізнатися більше і про нашу історію, і про людей, які були свідками чи безпосередніми учасниками її подій. Тож не дивно, що для свого Ленінського завдання наша група обрала тему «Велика Вітчизняна очима прикарпатців».

За три роки студенти провели помітну роботу — зібрано матеріал про героїв, які захищали наш край в роки Великої Ві-

тчизняної. Цікаві історичні фотографії, спогади відшукали Люба Вацик, Наталія Нагірна, Галина Гресько, Алла Гасюк. Зокрема, Люба Вацик знайшла в рідному селі Заріччі Надвірнянського району матеріал про героїв-ковпаківців, після чого ми всією групою поїхали на екскурсію «Слідами рейду героїв-ковпаківців», відвідали Ділятин, Заріччя, Ярмче.

Та дослідження історії рідного краю — це не тільки вивчення документів, а й, насамперед, спілкування з цікавими людьми. Наприклад, цього року ми познайомилися з ветераном Великої Вітчизняної війни Лією Йосипівною Лейнер,

а після зустрічі з комсомольцями різних поколінь, що проходила в нашому інституті, дізналися багато цікавого і про людей, які щодня поруч з нами. Це викладачі Антон Іванович Чорний, Яків Самійлович Трахтенберг, Мойсей Сергійович Ковальов. А зараз ми відкриваємо для себе нову сторінку історії — подвиги наших земляків на багатостраждальній землі Афганістану.

Впевнені — ці знання, що пам'ять треба зберегти, бо саме нам, майбутнім педагогам, передавати їх поколінням наступним.

М. РАДЕЦЬКА,

А. БОДНАРЧУК,
Студенти групи ПФ-31.

Уже є перші хороші результати в навчанні у першкурсників історичного факультету молодих комуністів М. Рибалки, А. Оленіна та Б. Волинця. А ще цих життєрадісних юнаків відзначає дружба, яка міцніє з кожним днем, бо єднають їх спільні інтереси, потяг до знань і закоханість у майбутній фах.

Фото В. Боб'яка.

ЛІТЕРАТУРО-МИСТЕЦЬКА

РОБІТНА

З ПОЕТИЧНОГО ЗОШИТА

Вічне

У колісці смерек народилася пісня народу. На вершинах Карпат лиш відлунням тремтіла вона — То співали гуцули, трембіти лунали над плаєм і манила до себе волонинська квітуча весна. Милувалися знов дивним світом і плинном ріки. Та й вмивали лице немовлятам своїм на світанку. Щоб джерела краси полюбити їх діти змогли.

Я вдячна долі, що вона мені Сплела вінок людського сплуквання І дарувала відчуття тонкі, Що впливають із думок еднання.

Із ними я, звичайно, стану інша. Коли ж любов візьме мене в полон, Я проспівую кожну зустріч віршем.

Мене хвилос сон, що злим крилом Накрив усі події і старання, Та я не вірю, бо своїм теплом Зумів ще вігрити сподівання. Прийди, молю, бо серце іріже біль, Такий терпкий, як ягоди ожини. Зів'ю його в один крутий сувій

І почекаю, може ще прилинеш. Сплетуться сонно руки і уста. Позаздрять всі — які ж бо ми щасливі! Така солодка і така п'янка Ота хвилинка, що колине мрії.

Галина ІЛЬЄВА.

Для Тарасика

Малесеньке сонечко, засвіти в віконечко, бо у хаті хлопчик, ніби той горобчик. Хоче щебетати — тепла не чувати. Малесеньке сонечко стукає в віконечко. Мати відчинила, в хату запросила. А маленький хлопчик справді, як горобчик, до сонечка пнеться, до мами сміється.

Людмила МАЛКОВИЧ.

— Коли спостерігаєш за розвитком подій на сцені, коли серцем і душею сприймаєш те, про що говорять герої, чим живуть вони, мимоволі відчуваєш, як поволі, але невідступно тебе огортає тривога. А під кінець вистави вона, здається, заповнює всього тебе вщерть. Ество крижання від виття вовків. Їх скімління — наче біль чиеїсь роз'явленої совісті. Органічно співіснує з цим і музика. Вона спонукає зібратися, напружитися в готовності захистити або кинутися на допомогу тим, хто потребує порятунку.

— Для сприйняття філософії вистави немаловажну роль відіграють сцени зустрічей Понтія Пілата (заслужений артист УРСР Микола Гурін) з Ісусом Назарянином (артист Олександр Герелес): «Що примушує тебе йти на смерть? Що керує тобою? — настійливо добивається відповіді наділений безмежною владою самодоволений кат римський прокуратор. І вже безапеляційно додає: — Ніякого царства справедливості бути не може, чуєш! Скорися!» «Мені вірять ти, ведливості...»

сила перед духом. Я міг би врятувати багатьох і навіть тих, хто ще не народився, — відповідає Ісус. — Що ж стосується страшного суду, правителю, то він давно йде над нами». «Чи не хочеш ти сказати, що все наше життя — страшний суд?» — допитується Понтій. На що Назарянин каже: «Життя в такому пеклі страшніше найстрашнішо-

— Саме в цьому й філософія вистави. І коли ми говоримо про сценічну композицію твору Ч. Айтматова, то насамперед муси-

ТЕАТР

ВІРА. ДОБРО. СПРАВЕДЛИВІСТЬ

го суду... Кінець світу може наступити від ворожнечі людської і від втрати віри людської...»

— У цьому, либонь, найвища точка сценічного вирішення «Плахи».

— Так. Бо й справді, що примушує Ісуса йти на Голгофу, що штовхає його на страту? Ці питання не дають спокою, примушують неодмінно знайти відповідь.

— Мені здається, вона в тому, що кожен з нас, сущих нині і в майбутньому, конче мусить хоч раз, але обов'язково зійти на свою Голгофу. Так, як зробив це Авдій Калістратов (артист Роман Іваницький). Надломлений душевно і принижений фізично, він все одно сильний своєю вірою. Навіть у передсмертних муках, завданих покидачами-садистами, сміло звучать його останні слова: «Я ні-

мо говорити про її режисерське вирішення. Як на мене, постановник спектаклю Ігор Борис тонко подідав у ньому оці дві паралельні, дуже схожі (хоча вони ніде не пересікаються) лінії. Перша зв'язана з гострою суперечкою Христа і Понтія Пілата про смисл буття на землі, друга з Авдієм Калістратовим і його вічними боріннями за світле в людині, за її віру в розум, добро і справедливість. Як і Ісус, Авдій йде в ім'я ідеї на Голгофу, ступає свідомо на тернисту дорогу, на якій згодом відчужені всі смертельні муки, але не зійде з неї...

— І справді, як це важко і непросто — не зрадити себе, залишитися вірним своїм ідеям та ідеалам до кінця. Гадаю, що цей пафос вистави Івано-Франківських митців якнайтонше передає (бо він співзвучний

в добро і примусити інших проинятися цим, необхідно самому творити його. Так, зрештою, й робить пастух комуніст Бостон (народний артист республіки Юрій Суржа). Він з тих, хто, незважаючи на ніякі переміни, постійно живе за критеріями власної совісті, хто йде попереду в боротьбі за людину. Ось чому він завше в тривозі за долю власного сина, який доконче мусить продовжити його справу на землі — справу Людини. Немовля для Бостона не просто син, він власне суть його людської душі. Його безсмертя. Та гине малий — найбільш святе, що було у Бостона, — від сліпої кулі, випущеної ним же. І вмирає з сином його жива душа, світ розпадається на клепті — червоні, білі, чорні. Не буде більше життя і для його коханої дружини Гулю-

України Жанна Гот'явська), яка співає коліскову дитячому відерку, загорнутому в траурну хустину.

— Це зорові образи спектаклю, в якому крім них чимало й інших промовистих метафор і символів. Приміром, я звернула увагу на три бараби, що разом з подіями виокремлюють характери героїв. Червоний колір — колір життя і віри, чорний — втрат і смерті, білий — суму й печалі. Вочевидь, не випадково підсвічений червоним світлом Понтій Пілат — він увесь в крові людській, з ніг до голови.

— Я б ще відзначила прекрасну пластику вокаві Акбари (артистка Оксана Іваницька) і Ташчайнара (артист Валерій Горозов), «живу плазму», що її своєрідно відтворюють артисти балету.

— Звичайно, є в спектаклі порівняно з романом «Плаха» й очевидні прораханки сюжетно — композиційного характеру, не всі лінії твору знайшли своє адале сценічне інтерпретування (скажімо, екологічна, соціальна). Та не вони визначають мистецький рівень вистави, а, насамперед, лінія, яку запропонував сам театр — екологію духу людського. Вона скрізь — в характерах, епізодах, мізансценах, конфлікті. Аджє Базарбай (заслужений артист УРСР Валерій Струнников) — персонаж бездуховний. Він, як і обер-Кандалов і його хунта — породження сталінського періоду.

— Словом, вистава конче потрібна сучасникам, надто нам, молодим. Чим більше таких творів, тим більше роздумів про наше життя, про людину в ньому.

Розмову студентів Оксани Масик, Світлани Луканової та Валентини Шпильчичи записав С. Яковлєв

Сторінки майбутньої книги

Я вірно тебе любила! Не передаш у словах... В далеч розправив крила Наш синьоокий птах. Не зупиняй! Не треба! Хай він собі летить. В синім шматочку неба Ця нещаслива мить, Хай його хтось

підстрелить: Синій — примарний птах... Щастя своє розбили з жартами на вустах.

Болю мій! Моя пекельна муко! Душенько з-під чорних підшов! Як він йшов із іншою за руку! Як він легко і крилато йшов! Я не вірю, що таке буває, І не зможу... Хай доводить світ,

Що коли тебе хтось забуває, Плакати і квилити не слід... Світлана БРЕСЛАВСЬКА

С. М. ПРОЦАКУ, МОЕМУ ВЧИТЕЛЮ, ДРУГУ Й ПОРАДНИКУ.

ГОРА була висока, крута з викозаним схилом. Узимку для нас, дітей, крім неї, не потрібне було нічого. Увесь свій вільний час ми проводили тут. На санчатах, на портфеликах з книгами, а то й просто на ногах мчали ми вниз, відчуваючи, як від шаленої швидкості летять кудись у безодню наші серця.

Верховодив над нами Санько Гаран — переросток і забіяка. Він був дужчим за кожного з нас, курив украдені в батька сигарети і сперечався навіть з дорослими чоловіками. Але не тільки за це ми слухали його. Ніхто з нас не мав таких санок, як він. Взагалі у той післявоєнний час не всі мали санки. Та й які то були санки — дерев'яні, полоззя оббиті дротом, незграбні. І їхали вони дотти, поки був схил. Батько Гарана працював механіком у міській майстерні і зробив синові санки хороші, широкі, довгі, з залізними полоззям. На них вміщува-

лося п'ять чоловік одразу. А як вони мчали! Санчата з дерев'яним полоззям й близько не могли рівнятися з ними. Цього було досить, аби ми дивились на Гарана, як на якогось божка.

Своєю владою над нами той дуже пишався. А для того, аби ще більше піднести свій авторитет, по черзі звозив нас з гори. Правда, при цьому був ще один розрахунок: той, хто з'їжджав з ним, тягнув санки вгору. Але яке це мало значення!...

Одного лише Василька Дзвонаревого Гаран ніколи не пускав на санчата. Він забороняв це робити й нам. Батьки Гарана жили в незгоді з Васильковою матю — тихою, хворобливою жінкою-вдовою, яка прийшла до нашого села відразу ж після війни. Санько ж вважав: як син, він повинен робити те, що й батьки. І тому він плив на Василька і його маму все, що й попало. Василька він йнакше й не називав, як байстрюком. На його матір наговорював, що вона жєбрачка і відьма, що вона

М. П. Фіголь. «На карпатських полонинах». Фоторепродукція П. Дроб'яка.

зла на людей і від того худя, як терлиця. Знаючи, що Василько дуже переживав усе це, Гаран і нас примушував говорити таке ж. Невеличкий, з блідим обличчям і великими, завжди самотньо-задуманими синіми очима, Василько розгублено поглядав на нас і тільки зрідка з болем говорив: «Ні-ні, ви не знаєте. Моя мама добра-добра...» І безпомічно замовкав не знаючи, як довести нам, що говорить правду.

Годинами він самотньо стояв на горі, дивлячись, як ми веселим табунцем стрімко з'їжджали вниз. Іноді губи його кривилися у тихій усмішці захоплення, і він без усякої надії просив хоч раз пустити його на санчата.

Санько, зневажливо сміючись на цю просьбу, говорив: — Бач, чого захотів! Чому ж мати не змайструє тобі санчата? — Вона не вміє, — зітхав Василько. — Ну, тоді купила б, — заперечував Гаран. — Але вона скнара, тому й не купує.

— У неї немає грошей, щоб купити, — захищав Василько маму. — «Немає, немає!» — перерозраджував його Гаран. — Просто вона тебе не любить і все. Якщо б люби-

Але яким було наше здивування, коли назавтра Василько й справді прийшов із санчатами! Невеличкі, легенькі, з блискучим полоззям, з настільом різнокольорових дощечок. Від них не-

ОПОВІДАННЯ

І серце крає

ла, то й гроші знайшла б. Одного разу Василько прийшов на гору надзвичайно збуджений. Його великі очі світилися щастям. — А мені мати санчата купить, — об'явив він. Звісно, йому ніхто не повірив.

— Так уже й купить, — погордливо хмикнув Гаран. — Йй он на плечі нема чого накинути, а то санчата... — Ось побачите, — обривався Василько. — Завтра вона поїде до міста і купить. — Ну тоді й будеш кататися. А зараз подивися, як ми ідемо, — відповів Санько. Він вважав, що Василько обдурює.

можливо було відірвати очей. Якось мить всі ми заміміли від захоплення. Надій Санько стояв розгублений і не міг приховати задрозіщів.

А Василько! Я більше ніколи не бачив такого щасливого обличчя. Завжди бліді його щокки займалися дум'ям, радісна усмішка не сходила з його губів. — Ось бачиш, — сказав він Гарану. — А ти казав, що мама мене не любить. Вона добра, ліпша від усіх. Санько промовчав. Але через кілька хвилин на його обличчі знову з'явився вираз байдужості.

Знайомтесь: нові імена

Іван АНДРУСЯК — студент філологічного факультету — нині перебуває в лавах Радянської Армії. Через рік дороги приведуть його до рідного привкарнатського краю. Поезія, якою хлопець захопився ще зі школи, буда і буде надійним супутником широкій Івановій душі.

Буйногриві коні білі
закусили вудила.
І душа мов просвітліла,
засвітилась, ожила.
Кінь славетного Мамає,
кінь Івана Богуна
в мою душу заглядає,
у душі мої зрина.
Я почув себе щасливим,
але то усе — слова...
Де ж ви, коні?

Тільки гривни
вітер часу розвіває...
* * *

ОВЛУР

Видно з-за цього
холодного муру
Тільки пожовклий лист.
Свисни з Черемошу, брате
Овлуре,
Мушу почути твій свист.
Свисни з Дністра,
Із Дніпра, із Кааяли...
Клич мене, друже, клич...
Дві зорениці прозори
упали,
Впали мені до віч...
Військо моє — грізне
слово — розбите...
Мур мені скочує світ...
Свисни, Овлуре...
Душа несповита
Лишить на обрії слід.
* * *

У фіалковім цвіті
на двадцятому літі
ми такі незгірті
між життєвих доріг.
Хто кого запитає
Чого серце бажає?
Поміж роєм і раєм
тишу сковає сніг.
Дві вершини у горах,
двійко душ непрозорих.
Стоїмо не при зорях —
Під землею немов.
Надто душно і темно,
Надто душі нужденні.
В справах зовсім буденних
заблудилась любов.

...У тумані
моє серце, у тумані.
Ластівко,
кому під солом'яною
стіхою
лишилось твоє гніздо?
Сніг розтане,
але що з душею стане?
Струхнявіли верби,
на яких мовчазними
монументами
ще височать лелечі гнізда.
У тумані
моє серце, у тумані...

Світлана ІВАХНЮК — другокурсниця фізико-математичного факультету. Опріч того, що дівчина навчається на «відмінно» і «добре», обравши собі майбутній фах вчителя фізики, вона вже другий рік активно займається у літературній студії «Зав'язь».

Щоб, як в мріях колись,
ми руками сплелись,
волею.
І в серці зболенім знов
народилась любов
долею.

ПРОБУДЖЕННЯ

Вже набравшись снаги,
посплітались вітри
гривами,
І весна молода
стороною іде,
нивами.
Відшуміли сніги,
де ще той виноград
з гронами,
І заглиблені в сні,
цїлувались дуби
кронами.

У ПОПУКАХ

Я знову шукаю потрібні
для рими слова,
Благаючи в Музи святого
натхнення краплину.
У тернах словесності
знову блукаю без спину.
Я знову шукаю потрібні
для рими слова.

І хоч заблудилась,
та знов не скорилася долі,
Здається, що чаша
терпіння вже випита
мною до дна:

— Подумасі! Знайшов,
чим тішитись, — скривив
він губи. — Все одно мої
санчата ліпші.
Але слова його прозвучали
не переконливо. Це
відчули всі.

лядав на нас, на Санька.
— Що, боїшся? — зауваживши
його вагання, в'їдливо
запитав Гаран.
— Нічого я не боюся, —
заперечив Василько, та в
його голосі була тривога

кулею промчали по схилу.
Всім нам, хто стояв внизу,
здавалося, що вони летять
у повітрі, не торкаючись
землі. Ніхто не сумнівався,
що Василько покотився
по вичовганому снігу. Він
сильно вдарився, аж скри-
вив од болю, але відра-
зу ж підхопився, побіг за
санчатами — чи не полама-
лися? Оглядавши їх, він тро-
хи заспокоївся — санки бу-
ли цілі.

ребив його Гаран. — Трісочка
тут ні при чому. Просто
погані санки — і все.
— Неправда, — голос Ва-
силька затремтів.
— От тобі й на, — хмикнув
Санько. — Хіба я не
правду кажу? — звернувся
він до мене.
Не знаю, що примусило
мене абрехати в той мо-
мент. Можливо, те, що Га-
ран для мене був богом.
І я не міг піти всупереч,
боючись втратити його ла-
ску. Одним словом, я сте-
нув плечима і в тон Га-
ранові випалив:
— Про що мова! Адже це
не санчата, а залізничка
якесь, та й годі.
— Ось бачиш, — скрикнув
підбадьорений Гаран.
— А ще казав: «Моя мати
добра, моя мати любить
мене». Снара вона, Пожа-
лила грошей на ліпші.
— Ага, коли б вона знала,
що вони погані. Вона ж не
знала, — не думаючи уже
ні про що, а тільки, щоб за-
хистити маму, заперечив Ва-
силько.
— Знала, знала! — уже
зі злістю кричав Гаран.
Він розумів, що кожен
з нас бачить його нечесну

хитрість і що всі в душі
хвалять Василькові санчата.
Цього він не міг йому да-
рувати і мстив жорстоко.
— Вона знала, що вони
нікудишні, і все одно купила.
Бо вона жадібна, вона
відьма і не любить тебел! —
кричав він Василькові в
обличчя.
Ми теж кепкували з Ва-
силька, бо кожен також за-
здрав йому.
Василько якийсь час про-
бував перечити, щось го-
ворити. Та раптом обличчя
його скривилося, підборіддя
дрібно затремтіло. Він по-
вернувся, похилив голову
і повільно пішов геть, тяг-
нучи за мотузку санчата...
Напрвесні Василькова
мати померла, а його взя-
ли в дитячий будинок.
Відтоді пройшло багато
років. Та я часто пригадую
цей випадок. Перед очима
постав постать Василь-
ка у великій, до землі, ва-
танці, з опущеною голо-
вою, з санчатами, які тяг-
не він за собою. І тоді не-
стерпним болем різь сер-
це запізнає покаяння: чо-
му не побіг вслід? Чому не
сказав йому правди?
СТЕПАН ХОРОБ.

ПОКАЯННЯ

— Одне, що у твоїх сан-
чок — це вигляд, — знову
налупивши на себе гордо-
вистість, сказав він Василь-
кові. — Та що з того? От
коли б вони ще й їздили
добре — тоді інша річ.
— А вони й їздять, Та
що й які! — щасливо відпо-
вів Василько.
— А-я! — хмикнув Сань-
ко. — Ось мої їздять!
— Мої теж не гірше, —
не здавався Василько.
— Ну, гаразд, — сказав
Гаран. — Якщо так, давай
попробуємо. Чиї санчата
їздять даліше, ті й ліп-
ші!
Василько нерішуче пог-

і хвилювання.
— Ну тоді давай, — по-
тягнув Санько Василька на
гору. — Спочатку я, ти —
за мною.
На що розраховував Га-
ран? Напевно на те, що він
дужчий, що дасть санкам
великий розгін. Справді,
розгін він узяв великий. А
перед самим спуском від-
штовхнувся так, що санки
аж підскочили і шалено по-
мчали вниз. Спинидися во-
ни тільки за потічком. Так
далеко Санько не з'їжджав!
— Тепер давай ти!
Хоча Василько взяв не
такий великий розгін, як
Гаран, і не так сильно від-
штовхнувся, його санчата

— Ну що, їздець, чиї сан-
чата ліпші? — в'їдливо за-
питав Гаран і зареготав: —
Ха-ха-ха! Дивіться, як він
їде — то на животі, то на
боці!
Сміявся Санько неприро-
дно. Роблено. Йому, як і
всім, було зрозуміло, що
тільки випадковість не дала
Василькові перемоги.
— Мої санчата ліпші. Ко-
ли б не трісочка... — мо-
вив той.
— Коли б, коли б, — пе-

Небагато залишилось
вчитися вихованцям му-
зично-педагогічного факу-
льтету, четвертокурсни-
кам М. Ребрику і В. Пе-
ресті. Це один студентсь-
кий семестр, і хлопці пі-
дуть у школу розкривати
малюкам прекрасний світ
музики. На думку їхнього
куратора, старшого викла-
дача кафедри диригуван-
ня О. В. Нечай, вчитель-
ський корпус Прикарпаття
в особі юнаків отримає
здібних і закоханих у своє
ремесло педагогів.

На знімку: Мирослав
Ребрик і Віталій Переста
під час заняття самопід-
готовки.

Фото В. Боб'яка.

ОБРАЗОК

Мелодія природи

Темно-сіре небо... Сірі
будинки... Жовте листя не
деревах. Мороз і тиша. Га-
рно, спокійно на душі. Го-
лубі штори на вікнах ауді-
торії легко висуються в
сірий пейзаж і ніби відпли-
вають туди, де зустрічаєть-
ся небо з горами. Все на-
че застигло в чеканні яко-
гось дива. Чути тільки го-
лос лектора.
А надворі пішов сніг. Ле-
гкий, пухнастий. Оці ніжні
білі бджоли зливаються із
сірим кольором будинків,
з деревами, примороженим
листям, яке ще не встигло
опастися з траву, землею,
утворюючи дивну гармонію
кольорів осені й зими.

Лине музика природи...
Перші сніжинки торкаються
шиб на вікнах, тануть і вже
взьують, теплою ниткою
розпливаються і вмирають.
Якусь свою, нову мелодію
насилають вони на мою ду-
шу.
Для мене оці маленькі
пушинки здаються живими.
Це ніжні феї у білих плат-
тях, з блискучим волоссям
як у Попелюшки. Вони про-
кидаються в хмаринці і пу-
скаються у свій веселий та-

нок в повітрі й на землі.
Граються з усіма, кого зу-
стрічають... І що це таке
напало на білих феї?
Пролетіла зпрая чорних
ворон, а одна сіла на пок-
рівлю сусіднього будинку
і клює горіх, який щойно
сюди принесли. Ось він ви-
слизнув з дзьоба і покоти-
вся... Вона, сердита, зняла-
ся з даху, оглянула землю;
ще раз сіла на покрівлю і
стала заглядати у вікна ау-
диторії. «Що ж там руха-
ється?» — мабуть, подума-
ла вона, та нічого не побачи-
вши, знову розізлилася
і полетіла геть крізь білу
пелену снігу, що наростає...
Світлана ДЯКІВ

ОПИСКИ — САМОПИСКИ.
Вимучена посадка.
Рилами по воді писано.
Чорнило випробувань.
Вийжджав на чужій свині.
Дати сові раду.
Багато сліз — мало тіла.
Пиляти хвостом.
Дві сторони однієї педалі.
Вийшов бухим із води.
Микола ПШЕНИШНЯК.

ВУЗЛИКИ НА ПАМ'ЯТЬ
Ухопився руками за голо-
ву — ще не значить, що
взявся за розум.
Коли в житті все гладень-
ко — легко посковзнутися.
Здібностей не мав, а жив
по потреби.
Зараз багато таких, що
носяться з писаними тор-
сами.
Олег РЕБРИЙ.

**ДРУГА МУЗА
ДМИТРА
СТРАЧУКА**

Чи не правда, самотуття,
майстерно створені ось ці,
представлені на ваш суд,
ціановний читачу, екслібрисі
їх автор — студент тре-
тього курсу художньо-гра-
фічного факультету Дмитро
Страчук. Свої роботи він
виконує частіше для друзів,
через те елементи його
композицій несуть у собі
відблиск образу тієї люди-
ни, що їй присвячений ек-
слібрис. Її світогляду, за-
хоплення, внутрішній пере-
живань. А найголовніше —
в кожному малюнку відчу-
вається любов до рідного
краю, до його історії й тре-
диції. Ця глибока тема ста-
ла основною й в інших зе-
хопленнях юнака — в рі-
зьбі по дереву та живопису.

В характері Дмитра при-
ваблюють невтомність і
творче начало, готовність
завжди поділитися з коле-
гами, друзями своїми зна-
нями, особливо з літерату-
ри, історії мистецтва, мину-
вшини нашої країни. Спіл-
кування з Дмитром — це
обов'язково збагачення ду-
ховне й душевне.

С. САБАДАШ.

Студент III курсу худож-
ньо-графічного факультету.

Буковина — рідна мати.

Композиція «Диплом».

Сплетіння поколінь.

З ІСТОРІЇ ОСВІТИ НА ПРИКАРПАТТІ

У 1929 РОЦІ у Рогатині накладом «Союзу протиалкогольних гуртків молоді» під вказавою назвою вийшла брошура професора Рогатинської української гімназії (тепер радгосп-технікум) Миколи Чайковського. Поштовком до її написання був перший український протиалкогольний курс, що відбувся у лютому 1929 р. у Львові. У ньому взяло участь понад 500 учнів львівських шкіл. Використавши праці німецьких, польських і французьких дослідників цієї пекучої проблеми, д-р М. Чайковський правильно стверджує, «що це питання сьогодні набрало великої, всесвітньої ваги, що воно в інших народів трактується з великою увагою». А вже ним займаються лікарі, педагоги, політики, економісти, бо побачили, які шкоди «приносить людському родові пияцтво».

М. Чайковський пише, що «школа дає молоді дві цінності: знання й виховання», а «тому не вільно сьогодні в шкільній праці промовчувати алкогольного питання». Оскільки вчитель повинен бути в усьому зразком для своїх учнів, то «молодь же сміє бачити свого вчителя не то п'яним, а навіть хоч би тільки з чаркою в руках», щоб своїм поганим прикладом не впливати на своїх вихованців. Автор вважає, що вкрай необхідно ввести у програму українських шкіл окремим шкільним предметом протиалкогольне навчання. А поки це станеться, М. Чайковський подає свої рекомендації, як можна під час навчання окремих шкільних дисциплін дієво проводити

антиалкогольну пропаганду. Так, у першому класі гімназії при вивченні будови та фізіології людського тіла «вчитель має добру нагоду присвятити одну — вистачить! — годину на вяснення шкідливого впливу алкоголізму. Вразливі душі першаків у мить підхоплять ці його слова...»

У наступних класах на уроках хімії «можна теж одну—дві години лишити на алкоголізм разом з експериментами і поговорити про виріб напитків та

На уроках географії вчитель повинен звернути увагу учнів на площу виноградників в окремих державах, вказати на шкоду від використання винограду виключно для виробництва вина, замість того, щоб споживати його у природньому стані або ж у вигляді ізіому. Вчитель може відзначити, що після введення у США т. зв. «сухого закону» помітно зросло виробництво ізіому, що принесло власникам виноградників

має обов'язок захопити молодь фізичними вправами та впоїти в неї замишування до спорту; а що спорт уже з природи речі є смертельним ворогом наркотиків. — уточнює М. Чайковський, — то й тут є безліч нагод до протиалкогольного, а й протиінтоксичного навчання». Щоб провести таку масштабну антиалкогольну роботу, треба зусиль всього вчительського колективу, а не тільки його окремих членів. Кожен вчи-

ткоюним димом від свіжо викуреної папіроски (в іншому місці автор додає, що «коли учень вийде або тільки загляне до вчительської зали і з-за диму не може нікого там побачити». — В. П.). Та чи не підкошує це їхнього авторитету? І як тоді вчителі можуть виступати проти куріння молоді? А ніхто не заперечить, що цієї справи не вільно лишити одвертою, хоч би з огляду на здоров'я молоді. Тому зі становища особистої та суспільної гігієни та в інтересі школи треба вимагати повної заборони куріння для молоді, а також заборонити куріння для всіх без винятку в обсягу шкільного будинку (підкреслення наше. — В. П.).»

Врешті, декілька слів про М. Чайковського. Крім брошури «Алкоголізм і школа», йому належать ще видання «Чарка горілки — море сліз» і переклад з чеської праці Т. Г. Масарика «Про етику й алкоголізм», що вийшли, як 6-й і 8-й випуски «Бібліотеки «Ми молоді!» (До 1929 р. їх було видано десять). Це був додаток до єдиного українського журналу «Ми молоді», органу протиалкогольного і протиінтоксичного руху на Західній Україні, що видався заходами Рогатинської української гімназії. А Микола Чайковський (1887 — 1970), син письменника Андрія Чайковського (1857 — 1935), автор праць з алгебри, теорії чисел та історії математики і фізики, один з творців української математичної термінології та бібліографії.

В. ПОЛЕК.
Доцент кафедри української літератури.

«АЛКОГОЛІЗМ І ШКОЛА»

рівночасно підкреслити, які то великанські суми, яку масу енергії та безцінного поживного матеріалу витрачають люди на виріб отруї!»

У математика «якраз в алкогольному питанні може дуже багато прислужитися», бо треба пропонувати вправи «на такі теми (зразки подані за німецькими і французькими методичними посібниками): видатки одиниці й народу на напийки, консумпція (споживання. — В. П.) поодиноких напийків у різних краях, ощадність через тверезість, різні процентові обчислення», наприклад: «Різні роди пива мають такий і такий процент алкогону; скільки алкогону випиває хтось у 2 літрах пива?». «Урядовець пропиває щодня 2 фр(анки) 20 с(ентимів) вранці і стільки ж увечір, а крім того в неділю видає в кав'ярні 10 фр. 50 с.; скільки протрачує він безпощадно (без користі. — В. П.) щороку і який був би 3%-овий прибуток від тої суми?»

значно більший прибуток, ніж виріб вина.

Багатющий матеріал для боротьби з алкоголем дає художня література — українська і світова, що також вказує і «на трагічну роль, яку відігравав алкоголь у житті не одного з наших і чужих письменників. При цій нагоді на вчителя літератури спадає обов'язок розвіяти легенду, начебто алкогольне подразнення було потрібне або корисне для поетичної чи мистецької творчості». М. Чайковський вимагав усунення із шкільних хрестоматій будь-яких пияцьких пісень, бо «слова гарної пісні також глибоко лишуються в пам'яті, отже, можуть заповняти не одне лихо». Абтор вимагав «усунути із таких чудових «Вечорниць» (до драми Т. Шевченка «Назар Стодоля». — В. П.) прекрасну пісню «Ой, хто п'є...» Не все, що гарне, мусить бути також пожиточне».

І, врешті, уроки фізкультури. «Учитель-руховик

тєль повинен пройти відповідну перепідготовку, бо тільки систематична, цілеспрямована і всебічна робота всіх учителів принесе загальну користь. Крім антиалкогольної теми під час вивчення окремих шкільних предметів, у кожній школі повинен діяти і антиалкогольний гурток учнів. «Моя дотеперішня практика в рогатинській гімназії показує, — признається М. Чайковський, — як корисно впливає такий гурток на виховання молоді в протиалкогольному русі».

М. Чайковський побіжно зупинився також і на боротьбі з курінням, що «нарівні з питтям підкошує особисте й народне здоров'я». І тут учителі подають дуже і дуже погані приклади. «Молодь дуже добре знає, — читаємо у брошурі «Алкоголізм і школа», — як її вчителі ставляться до нікотинного питання; вона бачить їхні жовті пальці й часто мусить нохати, як вони наскрізь пересякли

СПОРТ

НАСТІЛЬНИЙ

ТЕНІС

У спортивному залі інституту відбулися змагання з настільного тенісу в залік ХХХІХ спартакіади серед збірних команд факультетів. Переможу здобули тенісиста історичного факультету, на другому місці спортсмени факультету підготовки вчителів початкових класів, на третьому — факультету іноземних мов. Після двох видів спартакіади (легкоатлетичного кросу і настільного тенісу) попереду спортсмени історичного факультету.

ГАНДБОЛ

Завершився чемпіонат міста з гандболу серед жіночих команд. Збірна команда нашого інституту виборола друге місце, поступившись з рахунком 23:20 спортсменкам технікуму фізичної культури.

ВОЛЕЙБОЛ

Стартували міські кубкові змагання з волейболу серед жіночих команд. Вони проводяться за олімпійською системою з вибуванням тих, хто програв.

У першому поєдинку збірна команда нашого інституту перемогла з рахунком 3:0 спортсменів технікуму фізкультури і продовжує боротьбу за почесний приз.

КУЛЬОВА СТРІЛЬБА

У міському спортивно-технічному клубі ДТСАФ відбулися змагання з кульової стрільби в залік першої обласної спартакіади ДФСТ профспілок. Особисту першість здобули майстри спорту СРСР студентки факультету підготовки вчителів початкових класів Валентина Цап і Наталія Онуфрук, спортсменка цього ж факультету Олена Стреляна зайняла третє місце.

У загальнокомандному заліку спортсмени інституту на другому місці.

П. НЕСТЕРУК.

Викладач кафедри фізвиховання.

ДОЗВІЛЛЯ

Дещо про сміхотворчість

Закінчився півфінал інститутського конкурсу «Клубу веселих і кмітливих», в якому змагалися команди художньо-графічного і музично-педагогічного факультетів. У цьому суперництві переміг гумор і винахідливість студентів художньо-графічного факультету. Але мені хотілося б поговорити не про те, хто і чому виграв, а викласти деякі міркування з приводу проведення подібних свят сміху в інституті.

Досвід організації таких культурно-масових заходів, безперечно, в нашому вузі вже є. Тому й не дивно, що звукове і світлове оформлення цього свята відповідало належному рівню, був хороший конферанс, допоміжний студентський персонал працював жавао. Власне, це й дало змогу успішно виконати всі дев'ять номерів програми. Тут також варто віддати належне спонсорам КВН — працівникам нашого клубу. І як головне, слід відзначити і хорошу сміхотворчість обох команд. Так що ніхто, на мою думку, не пожалів витрачених на квиток грошей.

Але поряд з тим у мене, як і в багатьох моїх товаришів, є кілька зауважень до минулого свя-

та сміху. І перш за все, до підбору деяких завдань конкурсу, а саме танцювального номера і турніру капітанів. На мою думку, міряться у клубі веселих і кмітливих майстерністю та артистичністю, а не до «прю» ватажків команд, то ні, для залу, ні для капітанів так і не стало ясно — з якою метою пропонується змагатися у вигадванні слів із заданого набору літер, а точніше, як з цього конкурсу можна витиснути трохи сміху. Тут, мені здається, справа не в тямущості учасників свята. Це, швидше всього, камінь в город його організаторів, яким слід би скрупульозніше скласти програму свята.

А тепер дещо про безпосередніх гравців КВН. На мій погляд, склалася незрозуміла практика, коли свої візитки на початку змагань студенти присвячують не так представленням самих себе, як приниженню талантів і достоїнств своїх суперників. Це щось нагадує звичай давніх племен і народів обливати лайкою одне одного перед бойовиськом, аби бути злишми на ворога. Але, даруйте, це ж у відсталих і диких, а одне з головних правил «веселого клубу» — «Перемагає дружба». Зро-

блене зауваження якоюсь мірою стосується і більшості підготовлених номерів факультетських команд. Я маю на увазі те, що майбутні вчителі беруться критикувати все на світі, заганяючи сучасне правило гласності: спершу — розібратися в собі (це, передусім, стосується студентів художньо-графічного факультету). Так що варто учасникам змагань спрямувати сатиричне слово в основному на інститутські і факультетські проблеми. З цього було б значно більше користі.

Дехто вважає, що подібні звернення гравців до питань ледь чи не «вселенського» масштабу свідчать про бажання показати, як кажуть, «європейську ерудицію». Моя думка дещо інша. Переймаючи досвід подібних студентських свят із союзних телетурнірів «КВН», майбутні педагоги просто забували його пересадити на місцевий ґрунт. Сказане якоюсь мірою дає відповідь на запитання глядачів минулого турніру «вселих і кмітливих»: «Чому інститутські вечори КВН починають потрохи хиріти і повторюватися?».

Я. ФІТКОВСЬКИЙ.

Студент групи Р-54 філологічного факультету.

□ НА ФОТОКОНКУРС «РП»

Осітнє сонце і щира посмішка першокласниці Оріси зараз би найбільше підняли бойовий дух маленького Бориса, що став на тернистий шлях першого кохання. Але який розпач! Перша любов — перший гарбуз! Не кожному усміхається таке «щасття» в чотири роки.

Фото І. Тимінського.

